

України, які роблять свій внесок у безпеку держави, захисту її територіальної цілісності та суверенітету, доводять свою ефективність і потребують подальшого розвитку та сприяння з боку держави.

Список використаних джерел

1. URL:<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3723/3/%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%87%D0%B0%D0%BA%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BC%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D1%83.pdf>.

2. Власюк О. В. Використання кримінального аналізу у боротьбі зі злочинністю: виникнення та становлення. Університетські наукові записки. 2012. No 4 (44). С. 351–356.

3. Власюк О. В. Використання кримінального аналізу в оперативно-розшуковій діяльності. Бюлетень Департаменту оперативної діяльності Адміністрації Державної прикордонної служби України. 2012. No 6. С. 82–85.

Федчак Ігор Андрійович,

доцент кафедри інформаційного та аналітичного забезпечення діяльності правоохоронних органів Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

РОЛЬ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В МОДЕЛІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОРІЄНТОВАНОЇ НА ПЕВНУ ПРОБЛЕМАТИКУ (Problem-Oriented Policing)

Однією з позитивних проактивних (упереджувальних) поліцейських практик зарубіжних країн є відома в усьому світі модель «Проблемно-орієнтованої поліцейської діяльності» (Problem-Oriented Policing, POP). Дана модель спрямована на подолання першопричин злочинності та порушення громадського порядку. Дана модель реалізовується через поглиблене застосування методології вирішення проблем SARA, яку розробив Г. Гольдштейн (H. Goldstein) у 1979 році. Назва методології SARA – це абревіатура, що позначає чотири кроки, які поліція має дотримуватися при реалізації моделі Problem-Oriented Policing: (S) сканування операційного середовища, (A)

аналіз (поглиблений аналіз наявних кримінологічних відомостей) з метою виявлення проблем, (R) реагування (підготовка індивідуальних до кожної проблеми заходів реагування) та (A) аналітична оцінка (оцінка результативності застосовуваних контрзаходів для нейтралізації проблем).

Концептуальні та практичні аспекти функціонування моделі правоохоронної діяльності, орієнтованої на певну проблематику (Problem-Oriented Policing), досліджували зарубіжні учені зокрема: Г. Голдштейн (H. Goldstein), Дж. Хінкл (J. Hinkle), Д. Вайсбурд (D. Weisburd), К. Телеп (C. Telep), М. Скотт (M. Scott), С. Кірбі (S. Kirby) та інші учені [1, с. 91–92]. Попри те, що науковцями та практичними співробітниками правоохоронних органів різних країн сформовано теоретичне та практичне підґрунтя реалізації моделі правоохоронної діяльності, орієнтованої на певну проблематику (Problem-Oriented Policing), проте існує необхідність висвітлити значення та роль у її реалізації кримінальної-аналітичної діяльності.

У рамках моделі здійснення правоохоронної діяльності, орієнтованої на певну проблематику (Problem-Oriented Policing) кримінальний аналіз відіграє вирішальну роль. Так, кримінальні аналітики тісно співпрацюють із кадровими співробітниками поліції, на яких покладено обов'язки виявлення, викриття та розслідування конкретних злочинних проявів з метою збору інформації про проблеми у їх службовій діяльності. Зібрану інформацію кримінальні аналітики піддають ретельному та поглибленому аналітичному дослідженню. Проблема, яку аналізують кримінальні аналітики може бути і короткостроковою, проте модель здійснення правоохоронної діяльності, орієнтованої на певну проблематику (Problem-Oriented Policing), здебільшого використовують для розв'язання довготривалих проблем, які потребують стратегічного підходу до їх вирішення. Тож вирішальне значення для вирішення проблем відіграє етап аналізу, що має критичне значення для дослідження сутності проблем та її детермінант.

Неналежний аналіз сутності проблеми може призвести до неправильного визначення заходів з реагування з метою вирішення проблеми. Крім того, перехід від фази сканування відразу до фази вжиття заходів реагування в рамках моделі SARA без проведення відповідного поглибленого аналізу й оцінки за результатами вжитих заходів, по суті, буде нераціональним витрачанням ресурсів у короткостроковій і довгостроковій перспективі. Це особливо стосується тих випадків, коли відповідь

на проблему полягає в посиленні присутності поліції (наприклад, посилене патрулювання), що не завжди є ефективним, і може спричинити переміщення злочинної активності до інших подібних районів, чи об'єктів, або повернення проблеми після перекидання ресурсів в інше місце.

Зрештою, одним із найважливіших чинників для ефективної правоохоронної діяльності, орієнтованої на певну проблематику (Problem-Oriented Policing), є наявність в аналітиків часу для фактичного дослідження проблеми, або проблем в поєднанні із аналізом даних, щоб гарантувати повне аналітичне охоплення контексту проблеми. Проблеми неможливо аналізувати повною мірою без урахування відповідного контексту. Саме в цьому аспекті правоохоронна діяльність, орієнтована на певну проблематику (Problem-Oriented Policing), часто перетинається з правоохоронною діяльністю, орієнтованою на потреби громад: від громадян, і власників бізнесу у відповідному районі може знадобитися інформація стосовно місцевих особливостей традицій та культури, а також справжнього масштабу проблеми, яка поширена у тих чи інших територіальних громадах.

Найкраще користь від цієї моделі можна проілюструвати багатьма реалізованими проектами, а також численними посібниками, розробленими, опрацьованими й опублікованими Центром із питань правоохоронної діяльності, орієнтованої на певну проблематику (Center for Problem-Oriented Policing/POP Center), за фінансування з боку Бюро з питань правоохоронної діяльності, орієнтованої на певну проблематику, Міністерства юстиції США. На сьогодні доступно 92 посібники з питань правоохоронної діяльності, орієнтованої на певну проблематику, у яких розглянуто деякі з найбільш поширених проблем злочинності, заходів реагування та інструментів, які можуть використовувати й застосовувати на практиці ті, хто має справу з подібними проблемами. Деякі з цих тем охоплюють проблеми вандалізму, крадіжок із проникненням, підробки медичних рецептів, незаконного заволодіння транспортними засобами та крадіжок з авто на паркувальних майданчиках, підліткового хуліганства в громадських місцях, хуліганств поряд із розважальними закладами тощо. У кожному посібнику наведено рекомендації щодо розв'язання проблем, включаючи інформацію та підходи, які кримінальні аналітики можуть використовувати для одержання належного розуміння й оцінки проблем, які справляють вплив на стан криміногенної ситуації.

Кримінальна аналітична діяльність відіграє важливе значення для успішності правоохоронної діяльності, орієнтованої на певну проблематику (Problem-Oriented Policing). Аналітики, які працюють у рамках цієї моделі, вносять різноманітні внески, які використовуються впродовж усього процесу застосування методології SARA. Можна впевнено стверджувати, що без кримінального аналізу модель правоохоронної діяльності, орієнтованої на певну проблематику (Problem-Oriented Policing), не набула б такого поширення та не справляла б такий значний позитивний вплив на розв'язання проблем злочинності й порушення громадського порядку, як це є сьогодні.

Як висновок слід зазначити, що дослідження та висвітлення позитивного зарубіжного досвіду упереджувального (проактивного) впливу на повторювані проблеми, які справляють вплив на стан криміногенної ситуації становить підвищений інтерес для профілактичної правоохоронної складової діяльності вітчизняних правоохоронних органів. Сформований та апробований зарубіжний досвід застосування ефективних та дієвих контрзаходів до повторюваних проблем є суттєвим резервом інституційних знань, застосування яких за аналогією також може призвести до сутнісних змін у стані справ щодо проблемно-орієнтованої правоохоронної діяльності, провідну роль у реалізації якої відіграє кримінально-аналітична складова [2, с. 85].

Список використаних джерел

1. Федчак І.А. Концептуальні основи сутності та змісту моделі правоохоронної діяльності, орієнтованої на певну проблематику (Problem-Oriented Policing). «Ампаро» 2023. № 2. Запорізький національний університет. С. 90–96. URL: DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5649-2023-2-12>.

2. Федчак І. А. Практичні аспекти вирішення проблем злочинності під час реалізації моделі діяльності поліції, орієнтованої на певну проблематику (Problem-Oriented Policing). Науковий журнал «Juris Europensis Scientia». 2023. № 3. С. 82–85. URL: DOI <https://doi.org/10.32782/chern.v3.2023.17>.